

Helsinki 3.10.2022

Asia: HE 153/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vuoden 2023 tuloveroasteikosta ja eräiden tuloverotusta koskevien säännösten muuttamisesta ja kumoamisesta

Taiteen edistämiskeskuksen lausunto

Taike kannattaa hallituksen esitystä palkintoihin liittyen

Taiteen edistämiskeskus kannattaa ja pitää perusteltuna hallituksen esitystä, että tieteellisen, taiteellisen ja yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi saadut palkinnot säädettäisiin koko määrästäan verovapaiksi ja että valtiovarainministeriö ei jatkossa tekisi päätöksiä tunnustuspalkintojen verovapaudesta vaan ratkaisu tunnustuspalkinnon verotuksesta olisi osa verovelvollisen verotuspäätöstä.

Taiteen edistämiskeskus toteaa myös, että taidekilpailupalkintojen verovapautta koskeva tuloverolain 83 §:n mukainen taidekilpailujen nimeämismenettely tulisi laissa ratkaista nykyistä yksinkertaisemmalla tavalla. Tätä koskevat vaihtoehdot ja niiden vaikutukset tulisi selvittää.

Verottomien apurahojen ongelmallisuus

Taiteen edistämiskeskus haluaa kuitenkin tuoda samalla esille, että taiteelliseen, tieteelliseen toimintaan tai ammattuurheiluun myönnetty työskenntelyapurahat ja niiden verovapaus ovat ongelmallisia nykypäivänä. Työskenntelyapurahoilla maksetaan työstä useimmiten korkeakoulutetuille taiteilijoille, ja tutkijoille sekä huipulle pyrkiville ammattuurheilijoille, mitä ei voitaisi tehdä minkään muun työntekijäryhmän kohdalla. Työskenntelyapurahat eivät tuo saajalleen täyttä sosiaaliturvaa eivätkä palkansaajan normaaleja etuuksia, kuten lomaa tai työterveyshuoltoa, mikä ei ole yhdenvertainen käytäntö. Taiteilijat putoavat paitsi moninaisen työmarkkinastatuksen niin myös apurahojen takia usein sosiaaliturvan aukkoihin. Taiteilija-apurahojen ostovoima on jäänyt palkkatyöhön verrattuna merkittävästi jälkeen.

Perustuslain 2 luvun 18§ mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla ja 19 § mukaan taataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen perusteella. Julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä.

Työstä tulisi korvata palkalla ja työskenntelyapurahojen tulisi olla siten verollista ansiotuloa. Tämä tekisi myös myöhemmät taiteilijoille räätälöidyt erillisratkaisut kuten apurahojen kaltaiset ylimääräiset taiteilijaeläkkeet pitkän aikavälin kuluessa tarpeettomiksi.

Taiteen edistämiskeskus ehdottaa, että selvitetäisiin mahdollisuuksia muuntaa toimintaan eli työn tekemiseen tarkoitetut valtion myöntämät apurahat verollisiksi palkoiksi esimerkiksi samalla tavalla kuin Suomen Akatemia maksaa tukensa tutkijoille. Taike ehdottaa, että seuraavalla hallituskaudella Taiteen edistämiskeskus tekisi kokeilun verollisesta, kilpaillusta taiteilijapalkasta.

Valtion lakisääteisten taiteilija-apurahojen (545 kpl vuosiapurahoja, n. 14 milj. eur) ja urheilija-apurahojen muuntaminen ansiotulon muotoon, ei olisi merkittävä kustannus valtiontaloudessa ja osa tarvittavasta investoinnista tulisi takaisin verotuloina.

Paula Tuovinen
johtaja
Taiteen edistämiskeskus

